

Leuven, 8 november 2019

Taaltests voor kleuters: standpunt van Netwerk Leerproblemen Vlaanderen

Vlaams Minister van Onderwijs, Ben Weyts (N-VA), wil van de verlaging van de leerplichtleeftijd gebruik maken om een taaltest te laten afnemen bij alle kleuters, voor ze naar het lager onderwijs gaan. Als kinderen onvoldoende Nederlands kennen, wil Weyts hen extra lessen laten volgen. Minister Weyts denkt hierbij aan een uniforme test voor heel Vlaanderen, voor iedereen gelijk, op het niveau van 5-6-jarigen. Op die manier kan er dan, volgens hem, vroeg worden ingegrepen en vertrekken kinderen gelijk bij de start. Kinderen die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen, kampen vanaf het begin van de lagere school immers al met een achterstand en hebben daardoor geen gelijke kansen. Indien een kind onvoldoende scoort voor de test, zal er een taalbadjaar of taalklas worden aangeboden. Daarvoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld.

Dat men zicht probeert te krijgen op het taalniveau van kinderen is op zich geen slecht idee, op voorwaarde uiteraard dat men het resultaat gebruikt om het onderwijsaanbod af te stemmen op de specifieke noden van kinderen en er vooral geen al te zware conclusies voor de verdere schoolloopbaan aan koppelt (bijvoorbeeld overzitten in de 3^e kleuterklas). Minister Weyts lijkt met een taalklas of een taalbadjaar echter wel degelijk te spreken over een extra jaar, vooraleer het kind naar het lager onderwijs kan doorstromen. Hoewel het tijdig remediëren van kinderen met een achterstand op zich lovenswaardig is, is de vraag hoe men dit concreet denkt te realiseren in een taalbadjaar of taalklas. Remediëren gebeurt het best op maat van het kind, ingebed in en complementair aan het reguliere klasaanbod. Anders komt zo'n taalbadjaar of –klas al snel neer op 'overzitten' ('dubbelen') of onderwijs in een gesegregeerde setting, terwijl Vlaanderen zich engageerde om deze vorm van onderwijs zoveel mogelijk te vermijden. Bovendien zijn er twijfels over de effectiviteit van zo'n aanpak.

Wat betekent die taaltest trouwens voor kinderen in de 3^e kleuterklas die een risico op dyslexie blijken te hebben, of een taalontwikkelingsstoornis. Taalverwerking kent een grillig verloop en er zijn veel intra-individuele verschillen die het resultaat op een taaltest kunnen beïnvloeden. De inhoud van de gebruikte test zal in ruime mate bepalen wie adequaat zal scoren en wie tekorten zal vertonen. Een brede evaluatie en permanente observatie blijft minstens even belangrijk. Zal de minister dan ook voor alle vormen van taal(ontwikkelings)achterstand de middelen voor de nodige remediëring voorzien? Dit zou pas echt 'gelijke kansen' creëren. Versterking van de basiszorg en verhoogde zorg ook in het kleuteronderwijs is daartoe een noodzaak. Bovendien moeten we ook waakzaam zijn voor te snelle diagnoses of labels die extra middelen voor ondersteuning genereren (bijvoorbeeld vanuit het ondersteuningsmodel). We weten immers dat dit een aanzuigefect kan hebben.

Voor het onderwijs in een grootstedelijke context rijzen er nog meer vragen. Zo betekent een veralgemeende taaltoets voor bijvoorbeeld Brusselse scholen dat misschien veel kleuters in het vooropgestelde taalbad moeten. Binnen het Brussels onderwijs wordt er echter al heel lang ingezet op taalvaardig onderwijs. De opgedane ervaringen kunnen zeker meer gedeeld worden en de verdere professionalisering van leerkrachten kan uitgerold worden. Maar er is meer nodig. Hoe gaat

men extra inzetten op kinderen in kansarmoede en hoe gaat men scholen ondersteunen waar heel wat kinderen in een dergelijke situatie leven en waar de verwerving van de schooltaal een hele uitdaging is. Ook de plaats van de thuistalen naast de schooltaal verdient meer onderzoek.

Het opvolgen van het taalniveau van kinderen is lovenswaardig, maar de concrete invulling zal het succes ervan bepalen. Ongewenste neveneffecten lijken nu reeds om de hoek te kijken. Laat ons dus weloverwogen en transparant tewerk gaan, in dialoog met verschillende betrokken actoren en diverse deskundigen.

Netwerk Leerproblemen Vlaanderen vzw